

שאלה: בסוף קדיש אומרים "לעילא מכל נחמתא". באיזו נחמה מדובר כאן?

תשובה: חיי אנוש הם צרופים עם כל מיני סבל. צרות מהשכנים. צרות מהמעביד. צרות מהבעל או מהאשה. צרות של חוסר בריאות. צרות פרנסה. צרות משונאים פרטיים. צרות מאויבי האומה המקיפים את המדינה מסביב וגם המצויים בתוכה.

צופים אנו כי לעתיד לבוא הקב"ה יסביר לנו מפני מה הביא עליו כל הבעיות הללו, מה התועלת בכל אלו. וכאשר נשמע ההגיון בדבר, נתנחם.

אבל הנחמה שהקב"ה ינחם אותנו אינה דומה לנחמה שהבריות מנחמים זה את זה. כאשר למשל, מי שהוא מת אחרי שסבל רבות מסרטן או פציעות קשות של תאונת-דרכים, אומרים המנחמים לאבלים כי טוב מותו מחייו. כי אם היה ממשיך לחיות היה נזקק תמיד לכסא גלגלים, או שהיה חי בלי יכולת להאכיל את עצמו, וסובל כאבים. וכך מתנחמים שמיתתו היתה ה"רעה במיעוטה". עדיפה רעה זו מאשר רעה כבדה ומציקה יותר.

אבל כאשר הקב"ה יבוא להסביר לנו מה התועלת בכל יסורי עם ישראל, ויראה לנו כמה ברכות והשפעות מעולות השגנו על ידי הצער ההוא; שבלי הצער ההוא היה בלתי אפשרי להביא לידי טובות עצומות אלו, באותו זמן נודה ונשבח את הקב"ה ונאמר לו: "יפה עשית! נהדר עשית! בחכמה עשית! כי דוקא על ידי בעיות אלו בְּנִינוּ עוֹלָם.

לדוגמא, אם לא שאויבינו לוטשים עין לתפוש את ארצנו, לא היינו מתעוררים לאהוב את ארצנו עוד יותר! מי שהוא נכשל במבחן-לימודים ונזקק לעבור הקורס פעם נוספת, והרי עתה ידע היטב את חומר הלימודים פי כמה יותר ממה שהיה יודע אם לא היה נכשל בפעם הראשונה. ומי שהיה צריך לחכות כמה שנים עד שאשתו תהרה ותוליד לו צאצא, הוא יאהב את הבן והבת פי כמה יותר מאשר יאהב כשנולדו תוך שנה ראשונה מהחתונה.

כך הנחמה שהקב"ה ינחם אותנו היא כפלי כפליים יותר מאשר כל נחמה אנושית.

ישתבח שמו לעד.